

Улуг-Хем районундун Ленин аттыг колхозунун тараажылары тараа культураларынын тарылганын эрте доосмаш, кукуруза тарырыныче кирген. Эштер Хууракай иле Доспанайга баштаткан хову ачкынын бригадалары болган МТС-тин механизаторлары май 20-де 200 гектар кукурузаны тарып доосканнар.

ПАРТИЙЖИ АМЫДЫРАЛ

БИИ-ХЕМДЕ ПАРТИЯ
ЧЫРЫДЫШКЫНЫНЫ ЧАМДЫК
ТҮҢНЭЛДЕРИ

Би-Хем районунун партия чырыдышкынынын системасында коммунисттерин, комсомолчуларын болгаш партия бежигуну эвес активтин өөредилге чылы доо-улаган. Коммунисттерин марксисчи-ленинчи өөредилгезинин талазы-биле бо чылын районун партия организациязы ээен ажилдарын чуртукан деп чүвени түннел кичээлдер көргүзүп турар.

Эрткен чылын партия чырыдышкынынын четкенин четчелеп тургузарда партия райкому коммунисттерин болгаш партия бежигуну эвес активтин күзөл-сонургалын, нянни эртем билин болгаш политиктиг белегетин барымдаалап көргөн. Ол чорук бөлүмнөргө болгаш политиколарын кичээлдеринин чоруга-зынга бүтү өөредилге чылын дургу-нда таарымчалыг түннелди көргүзүп турар.

Районда шунту 21 бөлүмнөргө болгаш политиколарын тургускан. Партия чырыдышкынынын бүтү-ле эвеноларынга 344 коммунисттер болгаш партия бежигуну эвостөр өөренип турганнар, оларнын иштинде 64 кизи марксисчи-ленинчи теорияны бот-кичээл-биле өөренип турганнар. Кичээлдеринин идея-теоретиктиг деңгээли пропагандаларын хамааржыр деп чүве тодаргай. СЭКП райкому пропагандаларын шилеп алырып эң кичээлдегилер көргөн болгаш партия, совет активтин иштинде шырак белегеттерин иштерин токуулаан.

Пропагандалар кичээл-биле ажилга оңаз кичээлгеини салып келген, өөредилге чылын дургу-нда олар-биле семинарларын 8 удаа чуртукан, ол семинарларга кичээлдерин канчаар чорударынын методиказын дугайында сургаалдагыт сүмелерин берип, марксизм-ленинизмдин классиктиг чогаалдарынын талазы-биле лекцияларын номчул, пропагандаларын азынанын дуржулгазын солтуруу чорудуп турган.

Районда бүтү бөлүмнөр, политиколар болгаш бот-кичээл-биле өөренип турарлар бо чылын март 1-ден эгелеш СЭКП-нин XX съездинин материалдарын өөренип эгелеш. Дынакчыларын болгаш районун бүтү ажилчы чоңушун ортузунга съездинин материалдарын өөренип турган. Съездинин материалдарын бот-кичээл-биле өөренип турарларга 4 лекцияларын номчул, олар-биле семинарларын 3 удаа чуртукан. СЭКП-нин XX съездинин материалдарында коз-коз теоретиктиг айтырылганы тодаргай өөренип турган. Семинарларга теоретиктиг айтырылганы тодаргай чутулаагы көөрүнгө эштер Балабанов, Салтай, Бутаков, Попов, Исупов болгаш эскелер-даа идеялык кирип турарлар.

Съездинин материалдарынын талазы-биле пропагандаларын семинарларын 2 удаа эрттерип, алаа тодаргай экономика-нын айтырылганын талазы-биле лекцияларын номчул, оон ийи 1955 чылдын дургу-нда «Ызыл тараачын» колхозтун ажил-агый чорудулаагынын түннелдиги дугайында ол колхозтун даргазы эш П. Астафьев семинарга илеткеп кылган.

«Ызыл тараачын» колхозтун сүт-бараан фермазын болгаш Туран МТС-тин машина-техниказын болгаш бүдүрүлгезин

көөрү-биле пропагандаларын эскеруу-адын организациязын, олар фермазын болгаш МТС-тин ажилы-биле тодаргай таныш-кайнар.

Съездинин материалдарын өөренип эгелеш-биле холбаштыр райкомго, кадык камгала килдизинге, хоорай-нын өрт өжүр командасынга болгаш районун култура килдизинин чанынга немедде бөлүмнөрин база организациязын бис. Бөлүмнөр болгаш политиколар диннакчылар-биле база немей долдуртуган. Райкомун партия библиотеканын чанында консультация пунктуун тургус-кан, районун колхозтарынын тодаргай экономиказын көргүзүлгү диаграммаларын азып делгез.

Партиянын XX съездинин материалдарын өөренип районда улук колхозу болуу «Искра» кезде ажил-агый артели-де (партия организациязынын секретары эш Бондаренко, пропагандалар эштер Дежнев, Горбунова) эки организаци-таан. Мыда диннакчыларын саны ээен көвүдөн турган.

Бөлүмнөргө болгаш политиколарды кичээлдер билик идея-теоретиктиг деңгээлге эртип, пропагандалар өөренип турган материалдарын районун ажил-амыдыра-лы-биле болгаш районун колхозчуларын алдыгы беш чылда оларнын мурну-да турар сорулгалары-биле ханы холбаш-тырып өөредип турар. Чыжээлдерге, кезде ажил-агыйнын бөлүүнүн планнаашкыны-нын айтырып өөренип турган, пропаган-далар эш Дежнев хову болгаш мал ажилы-нын көжүлгезинин талазы-биле ол колхозтун перспективаларын дугайында тодаргай чутулааган болгаш бир азырал иштер-не сүт саап алырынын талазы-биле колхозтун перспективтиг планна-нын четкенин (саар сүтү эвеш кемчегил кылдыр планнаанын) илериш, сүт про-дукцияны амгы планда көргөнгөндө дык хөйүн ап болуу аргаар улук деп чүвени көрсүскөн.

Мыда бөлүмнөргө кичээлдер сергек, көдүрүшкүнүгү, солун болуп эртип, съездинин материалдарынын иштинде чамдык теоретиктиг айтырылганын болгаш колхозтун, районун ажил-амыдыра-лынын-даа дугайында дынакчылар хөй айтырылганын салып турганнар. Эске-даа бөлүмнөргө кичээлдер база солун болуп эртип турган.

Бөлүмнөргө болгаш политиколарды кичээлдер программга эсугаар колдугуна дооулаган болза-да, съездинин материалдарын өөренип шунт соксалып каап болбас, ычанган амгы үеде районун колхозтарынын фермаларында болгаш бригадаларында өөредилге ам-даа чоруп турар. Съездинин материалдарын өөренип тургулчулары-биле пропагандаларын тус-кайлап тургускан.

Партия чырыдышкынынын четкенин өөредилге чылын түннелдин партия организациязынын хураалдарына чутулаагы көргүзүлгө, чаз өөредилге чылынга амдан эгелеш белегеттерин тала-зы-биле тодаргай кемчеглерин ол хура-дарга айтыган.

В. МАКЕЕВ,
СЭКП-нин Би-Хем райкомунун
пропаганда болгаш агитация
килдизинин өрөкчөкчү.

Шахтёр Федор Чашин

Бистин областа боттарынын кызым-кай күш-ажылы-биле шыгарган мурнак-чы шахтёрлар хөй. Оларнын аразында Федор Архипович Чашиниң ады Эрэбек-тин шахта өргөзүлгө колхозунда су-раагыт. Ол бодунуң шахтёржы амыдыра-лын 1948 чылда Эрэбектин хөмүр даш шахтазында эгелеш.

Шахтёржы амыдыралын ол бодунуң школаны чыдарында-ла сонуртуган чораз. Күш-ажыла ынакшы болгаш сонуртул-оң шахтёр болуусаан ийи күзелин дестүндүрбөс. Бодунуң төрөөн чуртунун чериниң ааанда чыгар казымал байла-тарын чүгө өөренип алыры-биле кызы-гаарланмай, харын ону тыварынга боду-биле кирипир ол божым-биле шийтпир-леш алган турган.

Он чеди харыг анык оол 6 дугаар классты дооскаш шахтага ажиллап эгелеш. Баштай ол Эрэбек шахтазынга зар-саар ажилдарын кылган турган. Федор Чашин бодунуң кенен сеткани-биле бир дугаар хүндөн эгелеш-ле шахтёржы чепсекти туткаш чер иштинде хөмүр даш-ты казып эгелешир күзеп турган. Ич-чалза-даа ажил-херек оң күзөөн-биле болу бербөөн. Ол ыччаар бодунуң-даа бозбас турган деп чүвени Федор сөөлү-де практикадан бүзүрөөн.

Шахтёржы коллектив келир үениң анык шахтёржуну ынакшы болгаш кичээл-гей-биле хурааган. Мыдыг сагыш човааш-кында Федор Чашин бодунуң салган со-рулгаларын дораз эвес-даа болза кеди-инде баргаш ычан-ла күзөткөчтерин, ону чедип алырды кынарга дайнырын, кым-пардан арга-сүмени, дузалачынын азы-рын тодаргай билген.

Дэг иштинде хөмүр даштын казымал канчаар чыдарын, оон кайы үжө чоруп барганын, хааланы берген улук кыттар-ын канчаар бузарын, техниказын айым чок чорунуң забойщик кишиниң канчаар сагырынын ол бодунуң иштеринин диннап, ол дугайында тускай литератураларын номчуп турган.

Каш ай болганда ол шахта иштинде хөмүр даш үндүр сөөртүр чеге ажиллап эгелеш. Ол ажилга ийи чыл ажилдааны соонда ол шахтёржы коллективте мурнакчы кыжыларын бирээз апарган.

Шахтёржы коллектив алаа забойщиктин хүндүлүг болгаш харысалгалыг ажилын даяскаш Федор Чашинге улук идегелди көрсүскөн. Забойщик болуп деп бодап чо-раан күзөл сорук ийи чыл белегетинин

болгаш хынадааны соонда 1950 чылда боттанган.

...Вагончуга чоруп орукчугаштын реалытын сайылган хереленге кыланна-вышаан шахта иштинче, сактырга, төнчү чок чүве дег шөйлүп бар чыткан. Ынаар шахта дүвүндө мрак черде оттарын көргөш ол дүне хоорайга маннажып турар машиналарын сактып чоразан. Ол болза боттарынын эгелеш дооскаш шахтадан үчүп олурган забойщиктер.

Олар күш-ажылы баштайгы иштүмчө бар чыдар анык забойщикти боттарынын эртим сестери-биле сорук кирип тур-ганнар:

— Баштайгы тыныш арбын болуң!..

Федор, сөөң ээле!..

— Сөөңүм мен, эштер, чыгынмепер!

Шынап-ла оол сөгелеш сөөңүң ажил-херек-биле карышпаанын анык забой-щиктин мога чок күш-ажылы бадтыкан.

Хөмүр дашты баштай канчаар кеске-ни, чер иштинде ажиллап байдалынга эгелеште тааржы чадап турганын, ажилды дооскаш, шахта иштинден үнүп көрөгө оон өөрүңү болгаш чок кыжыларын ону кандыг өөрүшкү-биле утказан Федор Чашиниң амыдыралында утундурбас эң тураскаалыг хүнериниң болгаш бозууш-кунарнын бирээз болуп апарган.

Бүдүрүлгенин технологиязын шын ийи-гелеш алганын болгаш кады ажиллап турар иштеринин хүп-бүрдүгү дузалач-чынын ажилы-биле ол ажил нормазын удаткан чок ажил күзөдүп турар апарган.

Партиянын XX съездинин алдыгы беш чыл плавинин талазы-биле Директивала-рын чедишкенин күзөдүп дөш социалист чарып шахтёржы коллективте калбарган. Чарышка бедиткен хүзөгөин Федор Чашин база алган. Ол эгелетке бү-дүп чартык болгаш ийи норманы күзө-дүрүп чедип алган. Ийи норманы дег иштинде ажилга күзөдүрүп беле эвес. Бо ышкан бедик көргүзүлгө оон өөрү комсомолчулар Тимофей Киселёв, Алек-сандр Поставнев болгаш эскелер-даа чедип алган. Оларнын ажиллап турар эгелеш ай болгаш квартал плавин үрүчүп ажил күзөдүп, пландан ажил чүс-чүс тонна хөмүр дашты берип, социалист чарыш-тын доктаамал шытаргачымын апарган.

Федор Чашин чүгө мурнакчы шахтёр-жы эвес, харын идеялык хөй-иштинчи. Ол бодунуң комсомолчу далаалыг үл-гөргөй күзөдүп, коллективте профессионал организациязынын ажилынга идеялык кирип келген. Күш-ажылын организаци-язын экижидериче, сагыла-чуртуму быжыктырарыч, мурнакчы дуржула-ны непередиринче ол онза кичээлгеини салып турар.

Хөй-иштин ажилдарын чорударынга, культуруг динтаналганы организаци-зынга Кызыл-Хавак шахтазында клуб болгаш кызыл булуңуңа чогу шайптыкты бозуп турар — деп, Федор Чашин хомудуп чутулаап турар. — Иччалза-даа бистер комсомолчулар бодуустун шахтёржы суу-рууска бо чүдүлгөдөр тургузуп алырып шайптырар бис.

Бодунуң бүдүрүлгөч ажилын хөй-иштинин ажилы-биле сырып холбашты-рар болза кизи чүгө ычан нинитге бозу-луг дузаны чедирип, чоңа болгаш Төрөөн чуртуңга төлөнтүп бараан болуп шыдаар деп чүвени Федор Чашин билип турар. Күш-ажылы чедишкенинче ону сорук кирип, алаа төтүмөс күштү берип тур-рар чүве мыда.

Сөөң болгаш фотоу. **Т. ОЮНУУ,**

„Ак хөмүр даштын“ ораны

ССРЭ-нин улус ажил-агыйн хөгжүл-гөсү алдыгы беш чыл плавинин тала-зы-биле Директивалада чуртуттү чөөн талакы райондарынын байлак бодуус кулдарыларын шийгээди алырып дүрө-дери көрдүгөн.

Чаз беш чылды чыдарында Сибирь-ниң райондарына чаз күчүлүг метал-лургия базам болгаш күчүлүг гидро-электростанциялар тургустунар. Бүтүлүг гидробедирлерин тургузарынга Сибирь-ниң кемнери дык таарымчалыг.

Кайтамчык улук терең сулуг кемнер Сибириниң калак-дегем ховуларын, тай-га-синярын кечидир алган. Ол — энер-гиянын төтүмөс үндөшүн. Сибириниң кемнери — энергиянын бозул-ла кула-лыры. Совет Эвилелинде бар болуп турар энергетикти кулдарыларын 80 хуузу Сибирде бар болуп турар.

ССРЭ-нин Эртемнер академиязынын Бржжановский аттыг Энергетика ин-ститутунун экспедиция бөлү Сибириниң болгаш ылангы Тыва автономнуг обла-стын гидроэнергетика кулдарыларын каш чыл иштинде шийнчел келген. Бүдүрү-чү күштерин өөренип көөрүңү талазы-

биле комплексинг экспедициянын соста-вынга чоразан экспедициянын бөлү Ени-сей, Адаан, Лена болгаш эске-даа кемнер-биле хөй муң километрин эрткен.

Тыва автономнуг областа Улук-Хемин болгаш Тес-Хемин бассейнерин шийн-чел көөрү дооступ турар. Энергетиктер-ниң отряды Енисейниң Саян дагаларын кашпадарынын аразы-биле атып чыдар черлеринге база чоразаннар. Бо бүтү ший-чилелдерге үндөшүлөш Тыва автономнуг областын энергия хандырылазынн схе-мазын чогадып кылыры дооступ турар.

Техника эртемнениң доктору С. Ла-повка баштаган энергетика отряды чаз үзөтүр тыптеринге болгаш суурларын энергияны бээр Тыва областын гидр-электростанциялар таарыштыр тургу-зарынын планын бо чылын шунт доосар.

Экспедиция Чөөн чүгө майнын төнчү-зүлде айттынар. Оң киржикчилери оларын мурнунга партиянын салган со-рулгазын ханызы-биле билип, ону амил-дралга чедишкенин боттандырынга боттарынын бүтү күштерин харам чокка бээрлер.

В. БРАТНОВСКАЯ.

Киров аттыг колхозта чаа клуб

Сүт-Хөл районунун Киров аттыг кезде ажил-агый артелиниң туугулары чоок-та чаа 300 ажил олуттуг клубу ажил-лаа кирип. Клубта улук залдан амгы-да яны-бүрү бөлүмнөргө белегет кы-лырынга, кассага таарыштыр кылган өрөөлдер база бар, клубка библиотека база ачылтынар.

Клубка жоон сонгаар кино, концерт үр-

гүчү үер болгаш колхозчу аныкты-рын бот-тыныгы уран-чүл бөлүмү доктаамал ажилдаар.

Колхозчу суурда клуб ажиттыгыны колхозчулар ортузунга култура-масса-дыг ажилды чорударынга, оларнын дин-таналганын таарымчалыг байдалы тургускан.

К. САЛЫ.

Анык саанчынын чедишкени

рар. Ычанган саанчылар ол хүн инек-терин сисок-биле кемгер дөш дүрөп турганы ол чүве-дир. Бо колхозтун саан-чылары эштер З. Бажитина, Сат Кетпе, М. Телых ол сүт саалызынын тала-зы-биле багай эвес көргүзүлгө чедип алганнар.

Безжөк саала эгелээринин мурнуна анык саанчы эш Телых-биле бесед кылдым. Бо саанчы чед чартык ай дур-гузунда инек бүзүрүдөн 603,8 литр сүтү саап алганын, ылангы бо чылын бир инектен-не ортумаа-биле 1200 литр сүтү саап алыр дугайында хүзөгө алганын, алаа быжылаан инектерин канчалыр кемтерип, ажаап, инектерин боттары болгаш оларын турар черлерин арылап, аштап, кемгерилгени болгаш сааланын хүн чуртун сагып турарын тодаргайлап чутулаады.

Мөң саап турарын инектер шунту тус черин инектери болгай. Иччалза-даа эки кемтерип, азырап, ажаап турарга, олар хөй сүтү берип турарын практика көр-гүстү, чижээ, «Марта» деп инек хүнде 15, «Красуля» — 13, «Дочка» — 9 литр сүтү берип келген. Бир эвес тус черин инектерин укаазын экижидер, сүтү маалын продукттуу бидер талазы-биле кемчеглерин бистин колхоз боттандыр болза, оон мракта хөй сүтү инек бүзү-дүдөн ап болуу дээрин ол чутулаагы илериш. Эш Телых алган хүзөгөинин үр-түннелдиг күзөдүрүп чедип алырынга онза кичээлгеин утаандыр-ган.

Н. КУЗЬМИН.

ИЙИ СИСТЕМАЛАРЫН ТАЙБЫН
КОЖА-ХЕЛБЭЭ ТУРАРЫН ДУГАЙ

Ийи нинител системаларынын тайбын кожа-хелбээ турарынын айтыры 38 ажил чыдарынын мурнуна херек кырында тыштып келген, ычан баштайгы социалист күрүн чырыкка көстүп келген болгаш капитализм чангыс ай, бүгүн хаара туруп турар социал-экономикалык система болгаш.

Иччалза социализм СССР-ниң национал кемчелдерин дашкаар үнгөн болгаш делегей системасы бозу берген амгы үеде ышмап ол айтырып казан-даа мыдыг улук кемчелдерин болгаш ужу-уткалыг бозуп көрбөс. Ам болза, тус бүтү-зү бодунда хөй-хөй чурттарын киришти-рип турар делегейин ийи нинител сис-темадарынын тайбын кожа-хелбээ турары-нын дугайында чутуа чоруп турар.

СЭКП-нин XX съездин амгы байдалдар-да: бир-ле болза тайбын кожа-хелбээ ту-рар, бир-ле болза төгүдө эң-не трегелген дайын деп ийи орук барын айтыган. Уш-ку орук турбайн турар.

Съезд ийи системаларынын тайбын ко-жа-хелбээ турарынын принципин шийт-пирет дептиг чутулааган болгаш ол прин-ципти чаз төгүлүг байдалга ажилдары-нын дугайында айтырыгын чогадычы бозу-биле ажилдап кылган.

1.

Коммунист партиянын XX съездинин ол айтырылганынын теоретиктиг болгаш политиктиг кайтамчык улук ужу-рузаны хүн келген тудум улам долдур ажиттынын турар. Ол айтырылганын де-легей хөгжүлгөзүлгө бугу чорудулаагы-га кайтамчык улук таарымчалыг ийи берип турар болгаш жоон сонгаар-даа бээр.

Социалист болгаш капиталист сис-темадарын тайбын кожа-хелбээ турары-нын принципин бир-ле дугаарында В. И. Ленин көдүрүп үндүргөн болгаш теория талазы-биле үндөшүлөш.

Октябрь революциянын тийнээринин мур-

нунда-ла, Ленин империализмдин үзүлгө капитализм хөгжүлгөзүлгө дең эвешин дугайында бодунуң ажиткан хойбулуңу үндөшүлөш эрти нинител тургузулган чаз нинител тургузууче шийнчел ийи бүтү чурттарга харуга болуп шыдаас, социализм «баштайгында чангыс азы ээен каш чурттарга тийлээр, а артаан чурттар чамык үенин дургу-нда буржуазия азы буржуазия мурнуң чурттары болуп арт-тар» (Чогаалдары, т. 23, арин 67) деп түннелди кылган. Ийи нинител сис-темадарынын тайбын кожа-хелбээ турары-нын эргежөк чутулаагы болгаш чайлаш чо-гу оортан утталып үнгөн.

Ленинниң ол гениалдыг өттүр көрүш-күнү төгү чайнаандыр бадтыкан. Ок-тябрьниң социалист Улук революцияны делегейде баштайгы социалист күрүнеги тургускан, ол күрүне капиталисттиг зур-тар-биле чергелештир барык дөрт он чы-дарың дургу-нда догунунап, чыл келген тудум улам-на быжык болгаш күчү-шылды-луг болуп бар чыдар.

Делегейин ийи дайымынга фазизм-ни күштерин чылча шалканын түннел-динде Европанын болгаш Азиянын ээен хөй чурттары капитализмдин системасын-дан адырылган, ам ол чурттарда ажилчы чоннарын эрге-чатыргасы бадтыктыган. Улус демократиянын чурттары Совет Эвилели-биле кады тайбынын, демо-кратиянын болгаш социализмдин күчүлү-лгө, делегейин социалист сис-темазы тургускан. Ол болза, Ленинниң эр-тем бозу-биле өттүр көрүлгөзүлгө ший-нчел чаз бадтыкы болган. Ангы-агы нинител тургузулуг күрүне-лерин тайбын кожа-хелбээ турарынын ленинчи принципин Октябрьниң тийнээр-ини соода Совет күрүнеин даштыкы политиказын онза чутула чутуу апар-ган. Совет эрге-чатырганын баштайгы

хойбулуңу дугайы ажиткан — тайбын дугайында Советтерин II Бүтү-россий съез-динин хүзөп алганы кайтамчыктыг Дек-реттен-не эгелеш бистин чуртуус тай-бын ажиллаагы даштыкы политиканы эскерилге чок, шыны-биле чорудуп, тай-бын кожа-хелбээ турары дөш, боттары-нын социал тургузулган хамаарыла чо-ка бүтү чурттарын тайбын болгаш най-малдыг кады-ажылдаагы дөш идеиктиг демекшиг турар.

Совет күрүнеин туруп келген үзүлгө дургу-нда оң болгаш капиталист чур-ттары аразында дайын талазы-биле та-варлажышкынын тургулаан. Иччалза-даа ол таварлажышкынын бистин бу-рууусу-биле болган. Совет чурт алаа халдаашкынар болуулап турганында дайылдыж ужурга таварып турган. Чырык өрөмчөйгө Совет күрүне көстүп келгенин соон дайын-ла даштыкы им-периалист алаа улук шериг интервен-циянын организациязын. Иччалзажок, оларнын Совет эрге-чатырганы бойу тулар болгаш бистин чуртууска капитализм катал тургузар дөш оралжышкынын буурап дүжүлүккө таварышкан. Оон соонда социалист болгаш капиталист күрүне дөш чокка чээрби хире чы-дарың дургу-нда догунунап, чыл келген 1941 чылда тилержи Германия Совет Эвилелин шериг күжү-биле угузтарган ооралжышкынын кылган. Ол аван-тура агрессорунуң бүрүн чылча шалпы-шкынын-биле дооулаган. Делегейин ийи дайынын үзүлгө Совет Эвилели капиталист чурттарын хөй нуруу-биле тайбын харылаагы турган, а оларнын чамдыктары-биле, оон иштинде Англия-биле болгаш АКШ-биле ийи дай-мынга улуу демекше дайын эгелеш-бөзүп кады ажилдаанын демекше чогуу.

Делегейин ийи дайын дооулаган соонда он бир чылдар эрте берген. Ол үе, ылангы оон сөөлү чылдары ийи сис-темадарын тайбын кожа-хелбээ турар ар-галынын дагы бадтыкан.

Индиг болганда, социалист болгаш капиталист чурттар бот-болу-биле тай-бын кожа-хелбээ турар болу болгаш бозу ужурап деп чүвени төгү бозүрөтөн.

Иччалзажок херектин ужуру чүгө тө-гүтү дуржулгаларында эвес болду ийи. Социалист күрүнеинин бодунуң бүт-зү оларнын дайыны эвес, харын тайбын-че күзө-чүтүлүп баш бурунгар тодар-гайлап турар. Социалист күрүнелер баймышкынын чепсө болуу дайында со-нуургалдыг аныгар азы нинител бозү-тер чок. Социалист күрүнелер ботта-рынын продукциянын сайгарар дөш ры-ноктар эжелеп алыры болайын турар. Оларындаа чер, бодуус байлактары бол-гаш чиг-ет четтир; сырып экономикалык кады-ажылдаагы, ажил-агыйн ду-залдаагы боттарынын ажил-агый тур-гузушкунуң херекелдерин бүтү тала-лыг хандыр артыг социализм чуртта-рынга берип турар. Социализм болгаш коммунизм оруту-биле экономиканы бол-гаш культураны хөгжүлгөзүлгө делгегей планнарын амыдыралга боттандыр дөш чүс-чүс миллион ажилчы чоннарын эрге-маандыгы демексе СССР-де болгаш улус демократиянын чурттарында кал-баран. СЭКП социалист тургузулуг ка-питалист чурттарга күш-биле дөзөрин бодап турар анын кылдыр совет улус-тун чүгө дайынынын ыччаар чутулап бозу. Эске чурттарга «революцияны малаары», «революцияны дашкаар үн-дүрү» дээр болгаш эске-даа ол аныктыг теорияларын марксизмге канчал-даа таар-ымаш деп, Совет күрүнеин улук үн-дөшлекчи В. И. Ленин каш удаа айтты чоразан. Ленинниң айттышкынын бар-ымдалааш, СССР болза эске чурттарын ийи херектерин холгаарлаастык принципин эскерилге чокка шыгыны барымдалап турар.

Тайбын кожа-хелбээ турарынын прин-цип — реаксылыг пропаганданын бадты-кап турары ышмап, Совет Эвилелинин талазында кандыг бир тагиттиг чоруду-ла эвес, харын төгүлү

ЧООККУ ҮЕДЕ ТЫВАНЫН ЭКРАННАРЫНГА

Азербайджанның улустуң музыка-
болгаш совет ырларын аялга-
«Ынак ыры» деп музыкалык хөгүм
пофилымде калбаа-биле ажитлап кири-
ол кинону Багуштуң киностудиязы ки-
үндүргөн. Ук фильмның кол маалы
Бахтияр Муадовтун ролюн сурагым
байжанд артист Рашид Бейбутов ой-
күүсеткен.

«Болгушкун» деп уран-чечен кинфильм областкы экранларында угуугу ателээр. Ук фильмде көргүзү Кымдттын хосталганының баштайгы дарында бешин агу-бүтүниң шаандык эли хоойлулары артып калган келээ. дат суурда болуп турар. Ол хоойлуылыгы херэжөөнөө тергичи калкаржы болуп турган. Мурунда ашааген бир херэжөөн кижэ база катан алка баар деп баарга ол хоойлуларының рөзөөниң үнөмдүүлүк ол херэжөөниң ишмалып алуеген. Оон ийик мурунда калган анык кыс Ан Фу-сао ол хоо ну база үрөөн, ийичаарга ол суурун сшина (даргаз) ук кысты алурун ширин бойдй берген, ийичаазааг чаз Кыттин төлөзөкчилери — ол суурун ч такчылаары Ан Фу-саону алуеген каллап алганын ук кинофильм чугаалан рар.

Тыва дылче бижип очулдуруга адаалда уран-чечен фильмнери фильмнерини прокатный область бо-разы аныр деп турар: «Байгамчык бир-ле хунде», «Ийн капитаннар», «Пропсест», «Руманцевтин херээ», «Верматтын витриазынын артын», «Ава», «Далай кыйгырт тур», «Башгы атоон».

1960 чыда Совет Эмилелинге каны, электроэнергияны, цементини, оттулар тулу ам оларны Англияда, Францияда, Гагаш Барыны Германияда тулурун ту- ын каттыштыр алырга башин олз-

миллатларга қарата ҳаётнинг позитивизациясини чуқур капиталистик ҳурунеларига ботқаринга соғушқун болган. Чоғида кте чадқил болган рыноклардан хоорлу орғеш, олар сайгарыладаным улуғ бергешкиннеринде тазаржы бергеннер. Даш-

IV.
Тайбың кожа-халбоз турарынын ленин
и улуг идеязы улаустарын ханы эрге
жыстарына болгаш күзел-чүткүдеринын
ааржын турар. Ичянганш ол идея деле
ейинки бүгү чурттарында ан-не калып
асаларын талазындан өгүтүп турар деген
ичинчи ап турар.
Тайбың кожа-халбоз турарынын ирине

Совет Эвбасалары, Бүткүл
Субуланын болган социалистг а
уулык еске-даз бүтү турттары
штутым позитизмизин үндөсүн
иници туруп турар. Индия, Биржа
н тайбына мынакылык еске-
дөн өзү жуттат боттарынын дашт
итизмизинга өз принципти боттанд
н туруп турар. Азиянын болган Африканын
курунелеринин эрткен чылдын апрел
Бандулга болган конференциянын
Бандулган тайбын жожа-хелбө турар
иц иделзин чуулугунун уткан. Ин
н Ууус Республиканын болган Ини
иц көдүрүп үндүргени сураалык б
инициптерин Бандулг конференция
ткан.

чизи болган, ол чорлушкун совет-ан
харылзааларны экижидеринге болган
ек татасайга тайбынны быжылзаалы

Бедзе ажыл-агый тематиказынга м
адаада кинофильмнерни база чокку
кылып үндүргөн турар. «Хайнакташ
ган үрезиннер-биле кукурузаны та
нар», «Волхос бүрүз болунга эки с
тарлыг үрезиннерлиг тургун», «Н
ажыл-агый» болгаш он-даа еске.

зынга өжөөнежилгени болгаш кээр чок чорукту өөскүдүн турар. Ол полит

уластар аралык чоруктарын кичинтипирзереине эвес, харын оларын чыдалдырынга, бугу кургунелеринг раалды кады аылдажылгазынга эвес, рын чамыч куртурарын еске куртуу дуурлавынштыр тургузарынга, уластар зымын думшугурут чоруктарын чыдалдырынга эвес, харын ону чидиглендиринге коркатынгас. Ол политизма чаа зымын айлымын болтуруп турар.

«Бүт лагерьиңиң» политизацияны
азык-түзүк улай-улай аштырышына
арыш, чурт кызыста дүшкөн. Делег
ниң бүтү чурттарында ажылчы чөй
ның калбак массалары ол политиз
шиктирүүлү уудурун турар. Теңг
бөтүг фактыларын болгаш делег ар
зында ий лагерьиңиң куштериңи
деңизгүттүң черекке азыр ужу тавар
кан. буржуазияның хей-хей төлөзөкчи
бесин ол политизацияны деткириңден ол
дан тудар апарган.

Ол бүгү болза «күш дөгээриниң» поэтикасының чүгө мораль-политиктиг тырышкынының дугайын эвес, хаттайбын кожа-хелбээ турарының идеяның ыйгамчыч улуг амылралчы күүнүн дугайын база тодаргай херечи турар.

Дайын сөөгүндөгү чыңдарга деле ареназынга тайбынның болгаш социализмниң хөргөнтө ажыгыг кындыр болгучу үндөзүн ескердишкенинер дайынны бурса дөш, быгыг болгаш үр тайбы дөш демжесиге таарымчалыг перспективаларын ажыдын турар.

тер сөрөгчидийнхэн буюу, чагнагчид
фронт кылдыр, тайбичинь болгаш ул-
тарын аймыл чок чоруюун дайзын-
нын чымженишкниверинге уур тайбич-
камгаалаар дээш боттарынын хөдөлшн-
нерин идэвхэйждер болза, ол демсээ т-
дэлгэл буюу үнөр дээрчинь бүгү
рымжаалары ам бар.

И. Филиппов

IV.
Тайбың кожа-халбоз турарынын ленин
и улуг идеязы улаустарын ханы эрге
жыстарына болгаш күзел-чүткүдеринын
ааржын турар. Ичаныгаш ол идея деле
ейинки бүгү чурттарында ан-не калбаз
асаларын талазындан өсүп турар деген
ичинчи ап турар.

АФРИКАДА ПОРТУГАЛ КОЛОНИЯЛАР

Имперализмдин колония системасынын болуп турар бүстүп дүжүшкүнү болза, дайын сөөлүгө үнөй бугу делегеге төөгүлүгү болушкуну болуп деп партиянын XX съездинде СЭКП ТБ-нын отчет илеткелдине айтылган. Сөөлүгү 10 чылдардын дүжүшкүнү колония болгон чартык колония байдалдан 1 миллиард 200 миллион хире кичи азы чер бөмбүрөөнүн чурттагыч чонуну чартык кезин хирези хосталган. Мынчалза-даа чамдык чурттар боттарындан ам-даа колониялык дарлазды ап октазаан. Азиянын, Төп болгон Мурнуу Американын чамдык чурттары база Африка динтип хей кезин колония болгон чартык колония хамаарында ам-даа артышмаанар.

Азияда болгон Африкада колониялык чагыргаларын болушугу эрге-чагырганын алаанга артырып алган чурттарын бирөөнине улау аес, кошмак хөгжүлөдүгү Португалия кирер, ол чурт Европанын мурнуу-барыны кезеде Пиреней чарты ортулукта. Херек кырында аеске улау имперализмдин чурттарын хамаарындагында турар Португалия болушугу колонияларын канчап туруп турар дие, «...Уауларын (жүрүлөрүн) — Реа-тайлыбыр» аразында тынышты үзөжү дугайында дугуржулга моондак болуп турар эрге-ачыктарынын, дүрбүшкүнүгү уурулаанынчаа чүгө барыны ачы-амада болуп турар» — деп В. И. Ленин айтылган.

Португалиянын Африкада элөөн хей колония чагыргалары бар, оларын эл улау Ангола биле Мозамбик болуп. Португалия ол колонияларын 15—16 чы чылдарда чаалап алган, мынчалар Португалия өң улау далай күрүнелеринин бирөөнү турган.

Амгы үедө Португалиянын Африкада колонияларын ийити шөлү 2,058,900 дөрбөчүн км болуп турар, ол болза, Португалиянын болушугу деиссөөрөндөн 21 катөп улау болгон Барын Европа күрүлелеринин шөлү-биле барык деп. Португалиянын Африкада колонияларын чурттагыч чону 10,5 миллион кичи, оң иштинде европейжлер 130 муң хире кичи. Гүдөин чурттагычлары аязы-бүрү негр айыктар болуп.

Ангола азы Португал Барын Африка 1,247 муң дөрбөчүн км деиссөөрөнт. Ол колония Африканын мурнуу-барыны талазында Атлантик океанын эринде турар, сонгу талазы Белгий Конго-биле, чөөн талазы англи колония болуп Сонгу Родезия-биле, мурнуу талазы Мурнуу-Барын Африка-биле кызыгарлажып турар. Анголанын чурттагыч чону 4,1 миллион кичи, оң иштинде европейжлер 80 муң-на хире. Колониянын администрация төү Луанда хоорай.

Ангола — хождуп калган аграрлык чурт. Көдө ачыла-аргынык кол културалары — кукуртаа 500 муң гектар шөлдү, казыл 250 муң гектар шөлдү болгон болгон. Дашкаар иштүрүп турар кофеин, чигир тростинин, хөвөнни база өстүрүп турар.

Анголанын чөри базар байлактар-биле: алмаз, алтын, нефть, чөс база марганец рудалары болгон вольтрам-биле байлак. Алмазтын делегей тыныжынын 8 хуузу Анголага хамаарып турар.

Португалиянын эске улау колониязы — Мозамбик азы Португал Чөөн Африка, ол колония Африканын мурнуу чөөн талазында, чөөн талазында Мозамбик өдүгүнү суугары бар, сонгу болгон барын талазы Танганьика-биле, Сонгу база Мурнуу Родезия-биле, мурнуу талазы Мурнуу-Африка эвилели-биле кызыгарлажып турар.

Совет-индий садыг харылзаалары

ДЕЛИ. 7400 руний акша өртөктин нефть өрүнөөр ийи установкаларын Совет Эвилелинде садип алыр дугайында дугуржулга Делиге ат салдырган. Ол установкаларын совет организациялардан халаска ажылдап килерин дугуржулгада көрдүгөн. Установкаларын ажылдап килер болгон оларын ажылдаар индий ажылдакчыларын өөрдүр совет тускай артемикалар Индияга чөдө бөөлөр. Оол-биле чергелештир Бугу-эвилелин «машиноэкспорт» каттыкшышынын нефть ийичлен тывырынга хергелөөр сейсмиктиг дериалени, доурак-биле дола берген үттерин өрүнөөрине хергелөөр установканы Индияга тургузуп бөөр. Ол дериалени Пенджаб болгон Раджастан штаттарга нефть ийичилеп тывырынга хергелөөр турар.

Индий чазактын чалааны бугуар чурт-туз нефть кураазыларын ийичилеп тывар талазы-биле Индияга улау ажылды кылдып чурткан нефть тынышчылары — совет тускай артемикаларын илеткелни бойдус кураазылар болгон артемикалар Индияга килерин берген. Эң чокуу беш чылдарда нефть ийичилеп тывар талазы-биле ажылды Раджастан болгон Пенджаб деп ийи штаттарга мөөнөөрүн болгон оол-биле бир утга Ганг хемини долиназын, Барын Бенгалияны, Камбай районну болгон Мадрастын эриктин геолог талазы-биле ийичилөөр совет эртемендер сүмөлөөрүн. Нефть тынышчылары — бөдүк азы тус-тус совет тускай артемикаларын консалтациялар алыры-биле моон сонгаар-даа чалааа чогуру деп Малавия база чугаалаан.

(СЭТА).

Мозамбиктин шөлү 771 муң дөрбөчүн км. Чону 5,7 миллион кичи, оң иштинде европейжлер чүгө 50 муң кичи. Администрация төү — Лоренсо-Маркес хоорай, оң чурттагыч чону 70 муң хире кичи.

Мозамбик Ангола ишмаш, база-ла хождуп калган аграрлык чурт. Экономиказынын үндөсини болза, хөвөң, чигир тростини, чер тоору болгон аязы-бүрү аймактын културалары. Мозамбик элөөн хей базар байлактары: хөмүр даш, демир, чөс рудалары, алдын бар; сөөлүгү үедө нефтилик болгон уран рудалары чөдөр тыныжылаан.

Ангола биле Мозамбиктин аңгыда, Португалиянын Африкада колонияларын Африка динтип барын талазында Португал Гвинея, Гвинея мутулдурга Сан-Томе биле Принсип ортулуктар, Африканын барын эринден 500 километр хире ырыкта Атлантик океанда нотаан бөдүк ортулуктар хамаарып. Ол колониялар каттыкшан 41 муң дөрбөчүн километр, чону 800 муң кичи.

Португал колонияларда эрге-чагырганын долу эргези Португалиянын чаалаан токулатырган генерал-губернаторун холунда хаара туттуган. Колонияларын үндөсин чону политиктиг эрге чөп. Португал чазак колонияларда надым-биле илгай көөрүнүгү болгон раса дарлаанын системасын чорутуп турар. Хөвөңч негр бир хуңе болушугу кыгын ажылы дөсө 1,5-тен 2,5 чедир өсүүдөнү ап турда, метрополида эң-не эвөөн телевиалык хөвөңч кичи 11 өсүүдө чедир ап турар. Күчүлөө күш-ажыктын, тодарайлаага херек кырында кулаанышынын системасы калбаа-биле негээрөн. Ону бөз чазыгарып турар. Африкага чоразан америк буржуа журналист Гантер «Африкада» деп болушугу номуна бизнени болза: «Чүвөнч өң багайы болза, Португал Африкада күчүлөөдү күш-ажыктын бары болуп турар; мынды ажылдык барын португал эрге-чагыргалар минин турарлар». Португал колонияларда ол черин чону бичил-не өңчөк чөвө кылып каар болза, эрге-чагырга оларын күштөп күчүлөө болгон күш-ажыктын каторгалык байдалдары бар Сан-Томе ортулукке шөлүп турар деп Гантер айтылган. Португал Африкада мынчалар чугаалажып турар: «Бир аес Сан-Томеке кичини чорутупкан болза, ол кичи кажаң-даа эеп чанын келбес».

Португалиянын Африкада колонияларын чонуну адым бай байдалын айтыпшаан, «Хинду» деп индий солун чоктаа чаз мынчалар бизнени: «Негр кичи болушта ажылды шилеп ап болбас. Негр кичи болушугу чуртууга бөзүн бир черден эске черде хостуг чоруп шыдаас... Куддар мынды системалар алырын алыр берге, чүгө дие колония системасынын күчүлөөсини кызыгар чөк, ал полиция кадыг метадарын хергелеп турар. Чүгө мынды арга-биле 80 муң хире португалдар Анголада 4 миллион ажыг негрлерин чагырып, тергиделин артырып ап турарлар». «Португал колониялык методтар кым кичээргелин өөрөгенил, Анголада куддар бөзүн чыл мурнууда турганындан ам каш катан хей апарганы эдесиничиг аес» — деп солун демделген.

Африкада португал колонияларын үндөсин чону чүгө португал колонизаторларын дарлаанын күштөп чорутуу аес. Португалиянын Африкада колонияларын үтөп дөрбөчөөрине эң улау имперализмдин күрүнелер база ийкейлиг килерип турар, олар ол колонияларын эң байлак бойдус кураазыларын чаалап алыр дөсө

Д. НАСАТИН.

Кореянын телеграф агентилелин диннады

ПХЕНЬЯН. КВР-нун суг деиссөөрлери Мурнуу Кореянын судноларынын сөөлүгү үедө турары-биле холбоштыр Кореянын Төп телеграф агентилели диннады чарлаан, ол айтырыгын талазы-биле Мурнуу Кореянын эрге-чагыргаларын үтөп дөрбөчөөрине турары нугулаанын медээлерин уш диннадыда буруу шаап турар.

Сонгу Кореянын сугларынга балык тударын Мурнуу Кореянын балыкчыларынга чөпшөөрлөргө байдалды ачылап алган, Мурнуу Кореянын эрге-чагыргалары эрик кыдымыга разведка чорудар соруга-биле боттарынын шпионнарын чорутуп, өңчү-чөгөөлүгү боолашканын болгон эске-даа чүдүдери үгүдөин турарын уш диннадыда айтып турар. КВР-нун иштики херектер министри болгон суг тыныжынын министри мынды өңчү-чөгөөлүгү үгүдөиникинере удураанын кыдымын мурнуу-корей эрге-чагыргаларга 1955 чылдык майда-ла меделгөөр. Мындын турбуже, КВР-нун суг деиссөөрлөргө балык тударын Мурнуу Кореянын балыкчыларынга чөпшөөрлөргө берип турар КВР-нун чалаанын ол чазат сеткилдиг хөмчөгөрүн Мурнуу Кореянын эрге-чагыргалары кара сагыштыг

Венгриянын Министрлер Чөвүлелинде

БУДАПЕШТ. Үлетпүрэде ажылдап турар ажылчыларын кол азыл телевиалын июнь 1-ден өгөтөш 650 фронт ашмадан эвөөс хөмчөөрлөргө доктадыр дугайында шийтири Венгриянын Министрлер Чөвүлелин хулааң алган. Венгриянын профилелдер чөвүлелинин саналы бугулар үлетпүрэде кичини калымын хоралыг адырларга ажылдык негелетини

аразында маргыштып турарлар. Делегейин ийити дайынынын мурнууда португал колонияларга англи капиталистер элөөн үрүенин иштанде тергидеп турганнар. «Имперализм дөргө, капитализмдин дөдө чадамы» деп номуна В. И. Ленин ол дугайында база айтып турган, оон бизнени болза: «Португалия — тускай хамаарышпас күрүне болуп, мынчалза-даа 200 чылдын дүжүшкүндө, испан наслелөө дөсө дайынын үзидин бөөр (1700—1714) ол чурт херек кырында Англиянын протектораты болуп келген. Ону болгон оң колония эдилелерин Англия болушугу дайынары — Испания, Франция-биле демиселге болушугу тургужу быгылап алыр дөс камгалап келген. Англия солчушкунга садыг ажыктарын, бараннар үндүр сөөртүргөн, мынатын Португалияда болгон оң колонияларынче капитал үндүр сөөртүргөн эң дөсө байдалдарын алган...»

Делегейин ийити дайынынын үзидинде болгон сөөлүгү байдал өскөргөн. Дыка күштүг америк имперализм болушугу англи өңүттерин кайыны-даа үндүр кылып турар апарган. Португалиянын Африкада колонияларынче АКШ чүгө онза солчураалы сала бергенди дие, чүнүң-даа мурнууда ол колониялар үнелг статистиктиг чыг-өтүң үндүр дөсү болуп болгон оларга шериг базаларын тургузарынга ажылап болуп.

1947 чылда АКШ-тын ийишкыны-биле португал чазак болушугу Африкада колонияларынче аэродромнар, порттар четкилерин тудуп тургузар дугайында шийтирин хулааң алган. 1949 чылда Сал ортулукка (Нотаан бөдүк ортулуктарын бирөөн) аэродром тудуу дооскан. 1950—1952 чылдарда Сан-Томе ортулукка 3 улау аэродромнарын туткан. Португал Гвинеяда аэродромнарын, порттарын улау тудушкуну чоруткан.

Делегейин ийити дайынынын соонда АКШ Африка динтип бойдус байлактарын эжелеп алырынга база кирген. Америк капитал Мозамбикти болгон Анголанын нефть байлааны контролдү ээлеп алган. Мурнуу Родезиянын демир орунун четки-биле Мозамбикте Бейра порту харилаштырып турар мурнууда Бейра-Умтала демир оруу ам «Ферст нейшл» бөс оф Нью-Йорк» деп америк банкынын хыналдында кирген. 1950 чылда американын Венгедия эң улау демир орунун контролдү англиандардан хулааң алган, ол орунугу хей кезин Анголанын деиссөөрлөргө хамаарып.

Португалиянын Африкада колонияларынче америк капиталдын күштүг шүгүрүшкүнү ам-даа болуп турар. Ол дугайын партиянын XX съездинде СЭКП ТБ-нын отчет илеткелдине мынчалар айтылган: «Африкада француз, белгий, португал эжелелдерге америк монополияларын халдаашкыны чоруп турар».

Португал колонияларынчын эмин эртер хождуп калганы болгон үлетпүр пролетариаттын шуут чогу оларга национал хосталганын шимчөөрлөргө хөгжүлөөрине моондактап турарын демделгөөр херек. Мынчалза-даа, ол колонияларда улау чон колонизаторларын хей чүс чылдарда дарлаанында хосталыр дөсө демиселге көдүрүп улап турар. Ол дугайын болушугу дарлаачыларынга уурулаанын үнгөн португал колонияларын чонуну элөөн хей демиселдери көргүзүп турар. Чижээ, Сан-Томе ортулукта плантациялар ажыкчыларынын 1953 чылда тура-халымышын канчаар-даа аажок күштүк болган.

Славян бижиктин, улус чырыдышыкынын болгаш культураның Болгарияда байырлары

СОФИЯ. 1100 чылдар мурнууда славян бижикти тургускан Кириллдин болгон Мефодийдин аттары-биле холбошкан славян бижиктин, улус чырыдышыкынын база культураның байырларын Болгарияга май 24-те демделгеп эрттирген.

Байырлардын ол адарыг хуңуң улус эрге-чагырганын чылдарында онза улау көдүрүшкүнү-биле демделгеп эрттирген турар. 1944 чылга чедир чурттуң чурттагычын 1600 ажыг черлеринге школа-лар чок турган. Өөрдилге черлери ажылдавын турар мынды черлер ам Болгарияга чок. Чеди чылдын халас ылавыла өөрдилгенин уластуң эрге-чагыргы ботландырган, ол өөрдилгеге школа назымын бүтү бичин уруулар хаара туттуган болгон чогуру назымын чонуну ортуңда бижик билбес чорутуу бүтүң-биле улау-каан. 33 муң студенттерин 20 ажыг дөдө өөрдилге черлери ам үедө чуртта бар, мынчалар 1944 чылга чедир 10 муң студенттерин чүгө беш-ле дөдө өөрдилге черлери бар турган.

Бот-тыныгы уран-чүдөдөргө делгем хөгжүлгөдө чаз культураны тургузарынга уластуң ийкейлиг килерилгенин тодарай илөөрлөшкөн болуп турар. 300 муң кичи килерилгенин 11 муң ам-самбелдер, мынды болгон шийинч болгумни ажылдап турар. Литература болгон уран-чүгү база чедикшиинин хөгжүп турар. Болгарияга чүгө 1955 чылда бөзүн 3 муң аязы-бүрү 20.702 муң эскемляр тиражыг номнарын парлап үндүргөн.

Славян бижиктин, улус өөрдилгенин болгон культураның хуңуң-биле холбоштыр май 24-те Софияга байырларын чыскааы болгон.

(СЭТА).

Борнхольм ортулук хостаары дөсө демиселге өлгөн совет дайынчыларын хөөрүңгө чечектер салганы

БОПЕНГАТЕН. ССРЭ-нун Данияда элчин Н. В. Славин, шериг атташеи А. В. Рогов, шериг-далай атташеи П. И. Егоров олар май 23-те Борнхольм ортулукка барып чоразан болгон ол ортулукта фашист эжелелчилерден хостаары дөсө демиселге өлгөн совет дайынчыларын хөөрүңгө чечектерин алырып салганын. Борнхольмун губернатору Стефан Н. В. Славиндин болгон ону үдөп чоразан килерилген алдар калды дөсө шайлаага тургускан, уш шайлаага Борнхольмун шериг-далай районуну командывалчыны уш дугаар ранганын капитаны Стермессе база олуршкан.

Совет Эвилели-биле кады ажылдажы-ганын дани ийитилелин Борнхольм салгырынын хураалы ол кезжө болуп эркен, ССРЭ-нун Данияда элчини Н. В. Славин ол хураалга чүвө чугаалаан. Оон дараазында «Улау улаустарын найырамы» база «Даниянын премьер-министри болгон Даштык херектер министри Хансенниң ССРЭ-ге чоразы» деп совет кинофильмнери көргүскөн.

(СЭТА).

БУГУ-ШВЕД КОНФЕРЕНЦИЯ

СТОКГОЛЬМ. Чепселенишкенин дүжөр айтырыг талазы-биле бугу-швед конференция Стокгольмга болушугу ажылап дооскан. Конференцияга чүвө чугаалаан Швециянын профилелдеринин төп органынын ийити даргазы чоразан Эйнаур Нурман тайбың дөсө, чепселенишкенин дүжөр дөсө демиселге профилелдеринин ужу-дузанын айтылган. Тайбың болгон чепселенишкенин кымыр дөсө демиселге улау ролду профилелдеринин шимчөөрлөргө ойнаар деп ол онзалат меделгөөр.

Чепселенишкенин бугу-нийти кызырынга болгон массалыг уулаашкынын чепсектерин хорулаарынче, а ол ышкан Швециянын шериг чарыгалдарын эвөөрлөргө чүткүлүгү деткир дугайында Швециянын чазанга кийти-рыны конференция хулааң алган.

Эгелетинген конференциянын ажыл-чорудулазын үргүчүлөөр-биле төлөөр тускай комитетти сонгаан.

(СЭТА).

Атомнуг энергияны тайбың сорулгаларга ажылаар дөсө

СТОКГОЛЬМ. Атомнуг энергияны тайбың сорулгаларга ажылаарын айты-рыларын талазы-биле улаустар аразы-ның Гетеборгга ажылтанын делегетин хагыткан. Делегетин ажылы-биле холбоштыр элөөн хей швед болгон даштык төлөөрлөргө Гетеборгга улаустар аразы-ның атомнуг делегеттеринин докта-мал төп чери болуптур дугайында санал килергенер.

Атомнуг энергияны тайбың сорулгаларга ажылаарын чугула айтырыл-ганын чугаалажып көөрү-биле өртөмдөн-ненин болгон тускай эртемин өске-даа атомчуларын бүтү дөсө стедилерин, конференцияларын база Гетеборгга чыл-дырары планнап көрүп турар.

(СЭТА).

Албаниянын Күш-ажыл партиязынын III съездизи

ТИРАНА. Албаниянын Күш-ажыл партиязынын III съездизи май 25-те Тиранада ажитынган.

Улау хураалынын залында съездинин төлөөрлери болгон хей санын аалчылар олуржуп турар. СЭКП ТБ-нын секретары Н. Н. Поспелов баштаан Совет Эвилели-нин Коммунист партиязынын төлөөрлери болгон Кыдаттын Ком-партиязынын Төп Комитетинин кезигүгү Пзев Ша-ве баштаан Кыдаттын Коммунист партиязынын төлөөрлери база акы-ду-ма коммунист болгон ажылчын партия-ларын төлөөрлери залга кирип келгепе съездиниң килерилгенин диймитиг адым часкаашкыны-биле утказынар.

АКШ ТБ-нын бирги секретары Энвер Ходжа съездини ажиткан.

Акы-дулма коммунист болгон ажыл-чын партияларын ол съездеге келген төлөөрлөргө Энвер Ходжа чуреттин ханымындан ийит байыр чедирген.

(СЭТА).

Франциянын министрлер чөвүлелинде

ПАРИЖ. Француз парламанын динна-дыларын бугуар алырга, портфель чок министри Мендес-Франс (радикалдарын) партиязынын ууручуларын бирөөн албаниядан дүжөр деп болушугу ший-тирин дугайын Министрлер Чөвүлелин май 23-теги хураалыга чарлаан. Аж-жир айтырыгга чазактын политиказын чөпшөөрлөргө турары-биле Министрлер Чөвүлелин даргазы Ги Моллеге чоруткан

(СЭТА).

Италияда хамааты ужал-чүгү ужудукчуларынын ажыл соксадышыкыны

РИМ. АНС агентилелин диннады турарын бугуар алырга, ажыл төлөөрлери бөдирин негеп турар хамааты ужал-чүгү ужудукчуларынын ажыл сокса-дышыкыны 12 хуңнерин ийитинде үргүчүлөк турар. Ажыл соксатканынын негелденин хандырындан администрация

(СЭТА).

Туристерниң ССРЭ-же келиринге Италиянын эрге-чагыргалары шаптыктап турар

РИМ. Байы-кайыныч туристерни чала-жыр дугайында чоктаа ат салган итали-совет дугуржулгага үндөшкөн итали туристерин ийи эскурсиянын парад-биле ССРЭ-же чорударын бөтөкөп турган Ми-ланниң «Гранди виалли» деп турист компаниязы Итали республиканын прези-денти Гроппиго болгон министрлер чө-вүлелин даргазы Сеньяге чатаа чорут-кан, ол эскурсияларын чорударыга эр-гекжөк чугула чөпшөөрлөргө ала чедир ал-бааны-биле холбоштыр удураанышкыны

(СЭТА).

Иорданияда чаз казакты тургузарынга хамаарыштыр

КАИР. Парламантын диннады-биле алырга, Иорданиянын хааны Хусейндин чаз казак тургузарын далаалган алган Саид Эль-Муфти иордан политиктиг ажыл-дакчылар-биле консалтация чорударын доозуп турар.

«Аль-Ахрам» солунун диннады бугуар алырга, Парламантын хамаарыш-пас политиказын чорутуп база империа-листиг эвилелдерге уду демисел тудар араб чурттары-биле найыраалын болгон кады ажылдажыгынын харылзаа-ларын быгылаан турарын негезин илгерилгеле телеграммалар аязы-бүрү ор-ганизациялардан болгон килерилген Саид Эль-Муфтин адымга кирип турар.

Солуннарын диннадып турары болза,

(СЭТА).

АКШ-ТЫҢ КАМГАЛАА МИНИСТРИНИҢ МИНИИШКИНИ

НЬЮ-ЙОРК. Ассошиэтед Пресс аген-тилерин Вашингтонда корреспонденти-нин диннадып турары-биле алырга, «Чепсектиг күштерин хуңуң дугайы болгон шайлаага АКШ-тын камгалаа ми-нистри Вильсон «улаустар аразыны дү-шүрүгү чорутканын чавырмадыларын дугайында чугаалаар турбуже» келер чыл-дарда Каттишкан Штаттар болушугу чеп-сектиг күштериниң амыг санын хөвөөр артырар болгон оларын эң дөсө чепсе-тер-биле дерип чепсегээр деп турар деп меделгөөр.

(СЭТА).

«Күш дөтөөрлөргө» политиказын ула-мчылары дөсө кордавынган, Вильсон

Редакторнун оралакчыы
Т. С. ТАЛАНЧИН.

Чуртталганын хууда тулгаларын болгон кол септелени, кылырынга ал-ган чөвүлелерин талазы-биле хуусааы эркен өрелерин 1956 чылдын июнь 5-е чедир төлөөрлөргө эржек чугулазын диннадып, а ол ышкан бо чыл-дын ийити кварталын дөсө айткан чөвүлелер талазы-биле эзелчегил төлөөр-лер килерилген хуусааы 1956 чылдын июнь 15-те төнүп турарын Тыва ав-тономнуг областын коммунал банкызы чөдө алган бүтү хамаатыларга сагы-дырп тур.

Чөвүлелер төлөөрлөргө областын коммунал банкызын хулааң ап турар. Ад-рети Кызыл хоорайнын Кызыл партиян кулмчугузда № 16 бакын. Районнарга курбанкынын район салбырлары хулааң ап турар.

Тыва областын коммунал банкызы.

Чөвүлелер төлөөрлөргө областын коммунал банкызын хулааң ап турар. Ад-рети Кызыл хоорайнын Кызыл партиян кулмчугузда № 16 бакын. Районнарга курбанкынын район салбырлары хулааң ап турар.

Чөвүлелер төлөөрлөргө областын коммунал банкызын хулааң ап турар. Ад-рети Кызыл хоорайнын Кызыл партиян кулмчугузда № 16 бакын. Районнарга курбанкынын район салбырлары хулааң ап турар.

РЕДАКЦИЯНЫҢ АДРЕСИ: Кызыл, Шетиникин кулмчугу, бакың № 3

ТЕЛЕФОННАРЫ: редакторнун 3—62, редакторнун оралакчызынын, иштики

информация килдизинин 3—88, харыскалыгы